

Стаття 13. Пільги особам з інвалідністю внаслідок війни

Особам з інвалідністю внаслідок війни та прирівняним до них особам (стаття 7) надаються такі пільги:

1) безплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів;

(пункт 1 частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.01.2005 р. N 2344-IV)

2) позачергове безплатне зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів), безплатне забезпечення іншими протезами і протезно-ортопедичними виробами;

3) безплатне позачергове щорічне забезпечення санаторно-курортним лікуванням з компенсацією вартості проїзду до санаторно-курортного закладу і назад.

Особи з інвалідністю внаслідок війни з числа осіб, які брали безпосередню участь у бойових діях під час Другої світової війни, безплатно забезпечуються санаторно-курортним лікуванням першочергово із числа позачерговиків.

Порядок надання путівок, розмір та порядок виплати компенсації визначаються Кабінетом Міністрів України.

Особи з інвалідністю внаслідок війни забезпечуються путівками відповідно Міністерством оборони України, Міністерством внутрішніх справ України, Службою безпеки України, центральними органами виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах охорони здоров'я, соціального захисту населення, захисту державного кордону, та іншими органами за місцем перебування особи з інвалідністю на обліку або за місцем її роботи.

(абзац четвертий пункту 3 частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 19.12.2017 р. N 2249-VIII)

За бажанням осіб з інвалідністю замість путівки на санаторно-курортне лікування вони можуть один раз на два роки одержувати грошову компенсацію: особи з інвалідністю внаслідок війни I - II груп - у розмірі середньої вартості путівки, особи з інвалідністю внаслідок війни III групи - у розмірі 75 процентів середньої вартості путівки. Грошова компенсація надається незалежно від наявності медичного висновку про необхідність санаторно-курортного лікування або медичних протипоказань;

(пункт 3 частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 22.12.95 р. N 488/95-ВР, від 03.04.2003 р. N 662-IV, від 10.07.2003 р. N 1109-IV, від 13.01.2005 р. N 2344-IV, від 28.12.2007 р. N 107-VI, з роз'ясненнями Рішення Конституційного Суду України від 22.05.2008 р. N 10-рп/2008, із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.10.2012 р. N 5462-VI, у редакції Закону України від 21.05.2013 р. N 284-VII)

4) 100-процентна знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених чинним законодавством (21 кв. метр загальної площі житла на кожну особу, яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

(пункт 4 частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.95 р. N 488/95-ВР, у редакції Закону України від 04.07.2002 р. N 52-IV)

5) 100-процентна знижка плати за користування комунальними послугами (газом, електроенергією та іншими послугами) та скрапленням балонним газом для побутових потреб в межах середніх норм споживання.

(абзац перший пункту 5 частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 08.09.2005 р. N 2878-IV)

Площа житла, на яку надається знижка, при розрахунках плати за опалення становить 21 кв. метр опалювальної площі на кожну особу, яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю.

Для сімей, що складаються лише з непрацевдатних осіб, надається 100-процентна знижка за користування газом для опалювання житла на подвійний розмір нормативної опалювальної площі (42 кв. метри на кожну особу, яка має право на знижку плати, та 21 кв. метр на сім'ю);

(пункт 5 частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.95 р. N 488/95-ВР, у редакції Закону України від 04.07.2002 р. N 52-IV)

6) 100-процентна знижка вартості палива, в тому числі рідкого, в межах норм, встановлених для продажу населенню, для осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення;

7) безплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту, автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів, у тому числі внутрірайонних, внутрі- та міжбласних незалежно від відстані та місця проживання, за наявності посвідчення встановленого зразка, а в разі запровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду - також електронного квитка, який видається на безоплатній основі. Це право поширюється і на особу, яка супроводжує особу з інвалідністю I групи;

(пункт 7 частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.95 р. N 488/95-ВР, в редакції Закону України від 13.01.2005 р. N 2344-IV, із змінами, внесеними згідно із Законом України від 17.01.2017 р. N 1812-VIII)

8) позачерговий безплатний капітальний ремонт власних жилих будинків і квартир та першочерговий поточний ремонт жилих будинків і квартир у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

(пункт 8 частини першої статті 13 у редакції Закону України від 21.09.2006 р. N 186-V)

9) позачергове обслуговування амбулаторно-поліклінічними закладами, а також позачергова госпіталізація.

Ліквідація госпіталів для осіб з інвалідністю внаслідок війни здійснюється лише за погодженням з Кабінетом Міністрів України;

(пункт 9 частини першої статті 13 доповнено абзацом другим згідно із Законом України від 22.12.95 р. N 488/95-ВР, абзац другий пункту 9 частини першої статті 13 у редакції Закону України від 19.12.2017 р. N 2249-VIII)

10) позачергове безплатне встановлення квартирних телефонів і позачергове користування всіма послугами зв'язку. Абонементна плата за користування квартирним телефоном встановлюється у розмірі 50 процентів від затверджених тарифів, а для осіб з інвалідністю внаслідок Другої світової війни зі 100-процентною знижкою від затверджених тарифів;

(пункт 10 частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 23.02.2006 р. N 3505-IV,

від 22.03.2007 р. N 818-V,
від 19.12.2017 р. N 2249-VIII)

11) користування при виході на пенсію (незалежно від часу виходу на пенсію) чи зміні місця роботи поліклініками та госпіталями, до яких вони були прикріплені за попереднім місцем роботи;

(пункт 11 частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.95 р. N 488/95-ВР)

12) право на щорічне медичне обстеження і диспансеризацію із залученням необхідних спеціалістів;

12¹) медична допомога в закладах охорони здоров'я Міністерства оборони України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Міністерства внутрішніх справ України, інших центральних органів виконавчої влади, які відповідно до закону здійснюють керівництво військовими формуваннями, особам, визначеним пунктами 7, 11 - 14 частини другої статті 7 цього Закону, без оплати такої допомоги з боку її отримувача та у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

(частину першу статті 13 доповнено пунктом 12¹ згідно із Законом України від 20.12.2019 р. N 431-IX, який вводить в дію з 01.01.2021 р.)

13) позачергове працевлаштування за спеціальністю відповідно до підготовки та висновків медико-соціальної експертизи.

Праця осіб з інвалідністю внаслідок війни регулюється відповідними нормами законодавства України про працю і соціальний захист осіб з інвалідністю;

14) переважне право на залишення на роботі при скороченні чисельності чи штату працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці та на працевлаштування у разі ліквідації підприємств, установ, організацій;

15) виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності працюючим особам з інвалідністю внаслідок війни в розмірі 100 процентів середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи;

16) виплата працюючим особам з інвалідністю допомоги по тимчасовій непрацездатності до 4 місяців підряд або до 5 місяців протягом календарного року, а також допомоги по державному соціальному страхуванню за весь період перебування в санаторії з урахуванням проїзду туди і назад у разі, коли для лікування не вистачає щорічної і додаткової відпусток;

17) використання чергової щорічної відпустки у зручний для них час, а також одержання додаткової відпустки із збереженням заробітної плати строком 14 календарних днів на рік;

(пункт 17 статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.05.2015 р. N 426-VIII)

18) позачергове забезпечення житлом осіб, які потребують поліпшення житлових умов, у тому числі за рахунок жилої площі, що передається міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами та організаціями у розпорядження місцевих рад та державних адміністрацій. Особи, зазначені в цій статті, забезпечуються жилою площею протягом двох років з дня взяття на квартирний облік, а особи з інвалідністю I групи з числа учасників бойових дій на території інших країн - протягом року.

(абзац перший пункту 18 частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.10.2012 р. N 5462-VI)

Органи виконавчої влади, виконавчі комітети місцевих рад зобов'язані подавати допомогу особам з інвалідністю внаслідок війни у будівництві індивідуальних жилих будинків. Земельні ділянки для

індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва відводяться зазначеним особам у першочерговому порядку;

(абзац другий пункту 18 частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 22.12.95 р. N 488/95-ВР, від 16.10.2012 р. N 5462-VI)

19) одержання позики на будівництво, реконструкцію або капітальний ремонт жилих будинків і підвірних будівель, приєднання їх до інженерних мереж, комунікацій, а також позики на будівництво або придбання дачних будинків і благоустрій садових ділянок з погашенням її протягом 10 років починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва. Зазначені позики надаються в порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України;

(пункт 19 частини першої статті 13 в редакції Закону України від 13.01.2005 р. N 2344-IV)

20) першочергове право на вступ до житлово-будівельних (житлових) кооперативів, кооперативів по будівництву та експлуатації колективних гаражів, стоянок для транспортних засобів та їх технічне обслуговування, до садівницьких товариств, на придбання матеріалів для індивідуального будівництва і садових будинків. Гаражі, стоянки для транспортних засобів осіб з інвалідністю внаслідок війни, які мають медичні показання на забезпечення транспортом, як правило, споруджуються поблизу будинків;

21) особам з інвалідністю I і II груп надається право безплатного проїзду один раз на рік (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, а особам, які супроводжують осіб з інвалідністю I групи (не більше одного супроводжувачого), - 50-процентна знижка вартості проїзду один раз на рік (туди і назад) зазначеними видами транспорту.

Особам з інвалідністю III групи надається право безплатного проїзду один раз на два роки (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом незалежно від наявності залізничного сполучення або проїзду один раз на рік (туди і назад) зазначеними видами транспорту з 50-процентною знижкою вартості проїзду.

(абзац перший пункту 21 частини першої статті 13 замінено абзацами першим та другим згідно із Законом України від 10.09.2004 р. N 2010-IV, у зв'язку з цим абзац другий вважати абзацом третім)

Особам з інвалідністю внаслідок війни та особам, які супроводжують у поїздках осіб з інвалідністю I групи (не більше одного супроводжувачого), надається право користування міжміським транспортом зазначених видів у період з 1 жовтня по 15 травня з 50-процентною знижкою вартості проїзду без обмеження кількості поїздок;

(пункт 21 частини першої статті 13 доповнено абзацом третім згідно із Законом України від 22.12.95 р. N 488/95-ВР)

22) позачергове безоплатне забезпечення автомобілем (за наявності медичних показань для забезпечення автомобілем) на термін експлуатації до десяти років (з наступною заміною на новий), виплата компенсації на бензин (пальне), ремонт, технічне обслуговування автомобілів або на транспортне обслуговування в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Особи з інвалідністю внаслідок війни з числа осіб, які брали безпосередню участь у бойових діях під час Другої світової війни, за наявності медичних показань для забезпечення автомобілем, безоплатно забезпечуються автомобілем першочергово із числа позачерговиків у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

(пункт 22 частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.95 р. N 488/95-ВР, в редакції Законів України від 13.01.2005 р. N 2344-IV, від 15.12.2009 р. N 1760-VI, від 11.05.2010 р. N 2171-VI)

23) зі сплати податків, зборів, мита та інших платежів до бюджету відповідно до податкового та митного законодавства;

(пункт 23 частини першої статті 13 втратив чинність з 01.01.96 р. в частині звільнення від сплати ввізного мита, митних та акцизних зборів і податку на добавлену вартість з підакцизних товарів, що імпортуються, згідно із Законом України від 22.12.95 р. N 498/95-ВР)

(пункт 23 частини першої статті 13 втратив чинність в частині звільнення від сплати ввізного мита, митних та акцизних зборів і податку на добавлену вартість з товарів, що ввозяться (пересилаються) на митну територію України, згідно із Законом України від 17.12.96 р. N 608/96-ВР)

(пункт 23 частини першої статті 13 у редакції Закону України від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

24) звільнення від орендної плати за нежилі приміщення, що оренднуються особами з інвалідністю внаслідок війни під гаражі для спеціальних засобів пересування (автомобілів, мотоколясок, велоколясок тощо) та безплатне надання для цих засобів гаражів-стоянок незалежно від їх форми власності;

(пункт 24 частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.95 р. N 488/95-ВР)

25) позачергове обслуговування закладами та установами, що надають соціальні послуги з догляду. У разі неможливості здійснення такого обслуговування закладами соціального захисту населення відшкодовуються витрати, пов'язані з доглядом за цією особою з інвалідністю, в порядку і розмірах, встановлених чинним законодавством;

(пункт 25 частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 19.12.2017 р. N 2249-VIII, від 17.01.2019 р. N 2671-VIII, який вводиться в дію з 01.01.2020 р.)

26) позачергове обслуговування підприємствами, установами, організаціями служби побуту, громадського харчування, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту.

27) право на позачергове забезпечення продовольчими товарами поліпшеного асортименту та промисловими товарами підвищеного попиту згідно з переліком та нормами, що встановлюються Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями.

(абзац перший пункту 27 статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.10.2012 р. N 5462-VI)

Для продажу цих товарів створюються спеціальні салони-магазини, секції, відділи та інші види пільгового торговельного обслуговування. Продаж товарів здійснюється за соціально доступними цінами за переліком, визначеним Кабінетом Міністрів України.

Магазини, секції, відділи та інші торговельні підприємства, що обслуговують осіб з інвалідністю та ветеранів війни, звільняються від сплати податку на добавлену вартість;

(частину першу статті 13 доповнено пунктом 27 згідно із Законом України від 22.12.95 р. N 488/95-ВР)

28) право на державну цільову підтримку для здобуття ними та їх дітьми професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти у державних та комунальних закладах освіти, передбачену статтею 12 цього Закону для учасників бойових дій та їх дітей.

(частину першу статті 13 доповнено пунктом 28 згідно із Законом України від 27.02.2018 р. N 2300-VIII, пункт 28 частини першої статті 13 у редакції Закону України від 06.06.2019 р. N 2745-VIII)

Пільги щодо плати за житло, комунальні послуги та паливо, передбачені пунктами 4 - 6 цієї статті, надаються особам з інвалідністю внаслідок війни та членам їх сімей, які проживають разом з ними, незалежно від виду житла чи форми власності на нього;

(частина друга статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22.12.95 р. N 488/95-ВР)

Площа житла, на яку нараховується 100-процентна знижка плати, передбачена пунктами 4 і 5 частини першої цієї статті, визначається в максимально можливому розмірі в межах загальної площі житлового приміщення (будинку) згідно з нормами користування (споживання), встановленими цими пунктами, незалежно від наявності в складі сім'ї осіб, які не мають права на знижку плати. Якщо в складі сім'ї є особи, які мають право на знижку плати в розмірі, меншому ніж 100 процентів, спочатку обчислюється в максимально можливому розмірі 100-процентна відповідна знижка плати.

(статтю 13 доповнено новою частиною третьою згідно із Законом України від 04.07.2002 р. N 52-IV, у зв'язку з цим частини третю і четверту вважати відповідно частинами четвертою і п'ятою)

Особам з інвалідністю внаслідок війни пенсії або щомісячне довічне грошове утримання чи державна соціальна допомога, що виплачується замість пенсії, підвищуються: особам з інвалідністю I групи - у розмірі 50 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, II групи - 40 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, III групи - 30 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

(частина четверта статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 23.11.95 р. N 458/95-ВР, від 22.12.95 р. N 488/95-ВР, від 18.11.2004 р. N 2212-IV, в редакції Закону України від 05.10.2005 р. N 2939-IV)

Щорічно до 5 травня особам з інвалідністю внаслідок війни виплачується разова грошова допомога у розмірах, які визначаються Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України.

(статтю 13 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом України від 25.12.98 р. N 367-XIV, частина п'ята статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 20.12.2005 р. N 3235-IV, від 19.12.2006 р. N 489-V, Рішенням Конституційного Суду України від 09.07.2007 р. N 6-рп/2007, у редакції Закону України від 28.12.2007 р. N 107-VI)

(зміни, внесені підпунктом "б" підпункту 2 пункту 20 розділу II Закону України від 28.12.2007 р. N 107-VI, визнано такими, що не відповідають Конституції України (є

неконституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 22.05.2008 р. N 10-рп/2008)

(установлено, що у 2012 році норми і положення статті 13 застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України виходячи з наявних фінансових ресурсів Державного бюджету України та бюджету Пенсійного фонду України на 2012 рік, згідно із Законом України від 22.12.2011 р. N 4282-VI)

Особам з інвалідністю внаслідок війни II і III груп з числа учасників бойових дій у період Другої світової війни, яким виповнилося 85 років і більше, надаються пільги, передбачені цією статтею для осіб з інвалідністю внаслідок війни I групи.

(статтю 13 доповнено частиною шостою згідно із Законом України від 18.09.2012 р. N 5279-VI, частина шоста статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.05.2013 р. N 285-VII)

(установлено, що у 2013 році норми і положення статті 13 застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України виходячи з наявних фінансових ресурсів Державного бюджету України та бюджету Пенсійного фонду України на 2013 рік, згідно із Законом України від 06.12.2012 р. N 5515-VI)

(установлено, що норми і положення статті 13 застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів бюджетів усіх рівнів, бюджету Пенсійного фонду України та бюджетів інших фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування на 2014 рік, згідно із Законом України від 16.01.2014 р. N 719-VII, враховуючи зміни, внесені Законом України від 31.07.2014 р. N 1622-VII)

(установлено, що норми і положення статті 13 застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів та бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, згідно із Законом України від 08.07.2010 р. N 2456-VI, враховуючи зміни, внесені Законом України від 28.12.2014 р. N 79-VIII, згідно із Законом України від 28.12.2014 р. N 80-VIII)

(зміни, внесені окремим положенням пункту 26 розділу VI Бюджетного кодексу України від 02.12.2010 р. N 2756-VI, визнано такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 27.02.2020 р. N 3-р/2020)

Особам, зазначеним у пунктах 11 - 15 частини другої статті 7 цього Закону, за рахунок коштів державного бюджету призначається і виплачується одноразова грошова допомога у зв'язку з встановленням інвалідності у розмірі, визначеному підпунктом "б" пункту 1 статті 16² Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей". Якщо особа у зв'язку з встановленням інвалідності одночасно має право на отримання одноразової грошової допомоги, передбаченої цією частиною, та одноразової грошової допомоги відповідно до інших законів України, виплата грошових сум

здійснюється за однією з підстав за вибором такої особи. Порядок призначення і виплати одноразової грошової допомоги визначається Кабінетом Міністрів України.

(статтю 13 доповнено частиною сьомою згідно із Законом України від 03.11.2015 р. N 735-VIII, положення частини сьомої статті 13 поширюються на осіб, які визнані інвалідами до набрання чинності Законом України від 03.11.2015 р. N 735-VIII, частина сьома статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 17.09.2020 р. N 912-IX)